

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Снежанка Костадинова Овчарова,

Варненски свободен университет "Черноризец Храбър", факултет „Международна икономика и администрация“, член на научно жури със заповед № Р-109-194/28.04.2022г. на Ректора на МУ -Варна

за дисертационен труд на тема: **СИСТЕМА ОТ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ И ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ В БЪЛГАРИЯ**

с автор **ВАЛЕРИЯ ВЕСЕЛИНОВА НИКОЛОВА**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висшето образование
3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, специалност „Организация и управление на извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“

I. Обща оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в обем от 182 страници и включва въведение, четири глави, заключение, приложения и списък с използвана литература. В изложението са поместени 26 таблици, 32 фигури. Използвани са 175 литературни източници, от които 53 на български и 122 на английски език.

Актуалност на дисертационния труд. Дисертацията третира актуална и значима тема, свързана с качеството на функциониране на здравната система в България. Аргументирана е необходимостта от нови проучвания, поради липсата на утвърдена практика за измерване, проследяване и оценка на качеството на медицинското обслужване. Съществуващите проблеми при функциониране на здравната система създават висока неудовлетвореност, както на осъществяващите медицински услуги, така и на нуждаещите се от тях. Създаването на система от показатели за измерване и оценка на качеството на здравеопазването в България помага за по-целенасоченото му управление, осигурява прозрачност за дейността на здравната система и съдейства за вземането на адекватни политически решения за нейното функциониране. В тази връзка, смятам, че В.Николова представя убедително актуалността на избраната тема в увода.

Заглавията, включени в библиографската справка на дисертацията показват, че докторантката познава литературата и нормативната база в изследваната област на здравеопазването, а това е предпоставка за откриване на нерешени проблеми, за систематизиране и извеждане на решения.

Структурата на дисертационния труд е логически последователна. Във въведението са формулирани точно целта и задачите, като очертават ясно проучвателната дейност на автора, в рамките на представените ограничения.

Формулирани са три тези, които са добра основа за извършване на дисертационното изследване. Докторантката използва подходящи методи за изследване, осигуряващи точност и обективност на резултатите.

Първа глава на дисертацията започва с обстоен обзор за същността на качеството, като В.Николова систематизира разнообразието от дефиниции и откроява различията във възприятията на производителите и потребителите за качеството. Авторката показва задълбочени познания и аналитични умения при изясняване на сложността на дефиниране на качеството на здравеопазването поради неговите носители - здравните услуги, процеса по оказване на медицинската помощ или здравеопазването като цяло. Показана е разликата между съдържанието на качество на и във здравеопазването. Представени са различни подходи и методи за измерване на качеството на здравните услуги като е приета концепцията на Донабедиан за измерване на качеството чрез комплекс от показатели, отчитащи наличната структура, осъществяваните процеси и крайния резултат, които по-късно стават основа за концептуалния модел – принос на докторанта. Съпоставени са понятията измерване и оценка на качеството, и се разгледани подходите, използвани за изследване на качеството на здравните услуги. В табличен вид са изведени предимства и недостатъци на измерителите на резултата. Прилаганите в международен план подходи и инструменти за измерване и оценка на качеството на здравеопазването са описани подробно. Проучени са концептуалните рамки за оценка на функционирането на здравната система в петнадесет страни по света и са систематизирани основните елементи и индикатори.

Оценявам високо изразената лична позиция на докторанта в теоретичния обзор и извеждането на значимите проблеми в качеството на здравните услуги.

Във втора глава изложението отново е подредено в три параграфа. Докторантката проучва и систематизира: съществуващата нормативната уредба, използвана за осигуряване на качеството на лечебния сектор в България; съществуващите практики за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в страната и наличните данни за равнището на качеството. Констатирано е, че в наредбите, издадени на базата на действащите закони, са включени изисквания и критерии основно към процеса на медицинската помощ, отчасти към резултата и в съвсем ограничен вид – към нейната структура. Елементите на качеството, за които се отнасят изискванията са предимно ефикасност, уместност и своевременност. Представена е информация от 14 избрани национални медицински стандарти, с включени в тях видове критерии и индикатори за качество. Коментирани са НРД с критерии и индикатори за измерване на процеса и резултата на първичната и на специализираната медицинска помощ. Авторът анализира доклади и електронни бази на национални и международни организации и извежда елементите на качеството, систематизира индикаторите, по които има налични данни, техните източници и идентифицира потребността от допълнителни данни за по-пълно измерване на елементите на качеството. Установени са два съществени проблема, които възпрепятстват извършването на комплексно и задълбочено изследване на качеството на здравеопазването в България - оскъдността на наличната информация и нейната точност.

В трета глава В.Николова представя първо резултатите от своето проучване за качеството на здравната система сред гражданите, проведено през месец ноември 2021 г., в онлайн формат чрез платформата survs.com, по метода на отзовалия се, чрез стандартизирано онлайн интервю. Анализирани са нагласите към измерване на качеството на здравеопазване и потребностите от информация. След това обстойно са обсъдени анкетите с медицинските лица: лекари (35%), специалисти по здравни грижи - медицински сестри и акушерки (30%), лаборанти и рехабилитатори (26%). Главата завършва с изводи и обобщения.

В четвърта глава авторът показва как системата от показатели за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България може да осигури насоки за неговото ефективно

управление. Практическата ползност на изследването е, че дава възможност за точно измерване и оценка на качеството, и вземане на обосновани политически решения за усъвършенстване на здравната система. Разработен е концептуален модел (стр.120), съдържащ ключовите елементи на качеството на здравеопазване, с акцент върху гарантиране на качеството на медицинската помощ за всеки пациент (проблем, който се оказва ключов за управлението на качеството в България), като предпоставка за подобряване на здравните резултати за обществото. Елементите на качеството са отнесени съответно към структурата, процеса или резултата. Формирана е система от показатели за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България, която съдържа 89 индикатора, групирани по елементи на качеството и съответни критерии за тяхната оценка. Предложен е подход, чрез който системата от показатели за измерване и оценка може да бъде ефективно въведена, в последователност от четири стъпки.

В обобщение, оценявам високо способността на докторантката да анализира, систематизира и разкрива значимите за България проблеми с качеството на здравеопазване и да предложи решения за подобряване на системата за измерване и оценяване на различни нива.

II. Приноси в дисертационния труд

Представената в автореферата справка за приносите включва един научен и четири научно-приложни приноси, които приемам за лично дело на Валерия Николова. Смятам, че те отразяват реално основните постижения на докторанта в резултат на извършеното собствено изследване.

III. Бележки по дисертационния труд

- 1) Заключение на дисертацията е кратко, а би могло да отвори и обобщи по-ясно приносните моменти на труда и да посочи бъдещите насоки на изследването.
- 2) Използвано е самоцитиране – изт.22 в Библиографията.

VI. Автореферат и публикации по дисертационния труд

Авторефератът възпроизвежда достоверно съдържанието на дисертацията. Подготвен е в обем от 43 страници и включва разделите: обща характеристика на дисертационния труд, структура и съдържание на дисертационния труд, кратко изложение на дисертационния труд, справка за приносите и списък с публикации.

Представени са три публикации – две от тях са на български език и една е на английски език. Считаю, че тези публикации представят реално постиженията на докторантката от нейното научно изследване.

V. Заключение

Изложеното до тук ми дава основание да приема, че дисертационният труд на Валерия Николова има качества на завършен научен продукт, свързан с изследване на съществени, актуални проблеми с качеството на здравеопазването. Изследователските цел и тези, поставени в труда са изпълнени. Приносите, съдържащи се в дисертацията, обогатяват съществуващите знания и предлагат решения за усъвършенстване на системата

за измерване и оценка на качеството на българското здравеопазване. Разработеният концептуален модел и система от индикатори дават възможност за надграждане и актуализиране, и за формиране на обосновани политики за ефективно управление на здравната система.

В заключение, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема **„Система от показатели за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България ”** и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторант Валерия Веселинова Николова **образователната и научна степен „доктор” в ПН 3.7. Администрация и управление, по специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)”**.

19.06.2022 г.

Гр. Варна

Член на научното жури:

/проф. д-р Сн.Овчарова/